

Seat No. : _____

FA-24

Sanskrit Paper-VII

(Second Subsidiary)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) Indicate clearly the option you attempt.
(2) Figures to the right indicate full marks.

૧. શૂદ્રકના જીવન અને સમય વિશે નોંધ લખો : ૧૦
1. Write a short note on the life and period of Shudraka. 10
અથવા/OR
૧. શૂદ્રકની કૃતિઓ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. ૧૦
1. Write a detailed note on the works of Shudraka. 10
૨. શર્વિલક અને મદનિકાની પ્રણયકથાને લક્ષ્યમાં રાખી 'મૃચ્છકટિકમ્' ના ચતુર્થઅંકનું રસદર્શન કરાવો. ૧૦
2. Analyse the fourth act of 'મૃચ્છકટિકમ્' taking into account the love affair between Sharvilaka and Madnika. 10
અથવા/OR
૨. વસન્તસેનાનું પાત્રાલેખન કરો. ૧૦
2. Give a character sketch of વસન્તસેના. 10
૩. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૨૦
3. Write critical notes on any **two** of the following : 20
(૧) અલંકારન્યાસપ્રસંગ
(1) Episode of અલંકારન્યાસ
(૨) ચોરીનું દ્રશ્ય
(2) Scene of theft
(૩) 'મૃચ્છકટિકમ્' શીર્ષક
(3) The title of 'મૃચ્છકટિકમ્'
(૪) શકારનું પાત્ર
(4) Character of Shakāra

४. (अ) नीचेनाभांथी गमे ते ऋषि श्लोकानुं भाषान्तर करो :

०८

4. (a) Translate any **three** of the following verses :

09

- (१) लभेत सिकतासु तैलमपि यत्नतः पीडय-
न्पिबेच्च मृगतृष्णिकासु सलिलं पिपासार्दितः ।
कदाचिदपि पर्यटञ्छशविषाणमासादये-
न्न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत् ॥
- (२) प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः
प्रारभ्य विघ्नविहता विरमन्ति मध्याः ।
विघ्नैर्मुहुर्मुहुरपि प्रतिहन्यमानाः
प्रारब्धमुत्तमजनाः न परित्यजन्ति ॥
- (३) रे रे चातक सावधानमनसा मित्र ! क्षणं श्रूयताम्
अम्भोदा बहवो वसन्ति गगने सर्वेऽपि नैतादृशाः ।
केचिद् वृष्टिभिरार्द्रयन्ति वसुधां गर्जन्ति केचिद् वृथा
यं यं पश्यसि तस्य तस्य पुरतो मा ब्रूहि दीनं वचः ॥
- (४) निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु
लक्ष्मीं समाविशतु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा
न्याय्यात्पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥
- (५) नूनं हि ते कविवरा विपरीतवाचो
ये नित्यमाहुरबला इति कामिनीस्तां ।
याभिर्विलोलतरतारकदृष्टिपातैः
शक्रादयोऽपि विजितास्त्वबलाः कथं ताः ॥
- (६) आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्धं गतं
तस्यार्धस्य परस्य चार्धमपरं बालत्ववृद्धत्वयोः ।
तेषां व्याधिवियोगदुःखसहितं सेवादिभिर्नीयते
जीवे वारितरङ्गचञ्चलतरे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ॥

(अ) नीचेनाभांथी गमे ते भे संदर्भ सङ्घित सभज्ञापो :

०६

(b) Explain with reference to the context any **two** of the following :

06

- (१) विवेकभ्रष्टानां भवति विनिपातः शतमुखः ।
(२) छायेव मैत्री खलसज्जनानाम् ।
(३) तेषामिन्द्रियनिग्रहो यदि भवेद्विन्ध्यः प्लवेत्सागरे ।
(४) संदीप्ते भवने तु कूपखननं प्रत्युद्यमः कीदृशः ।

૫. મુક્તક કાવ્યના લક્ષણો આપી નીતિશતકનું મુક્તક કાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૫
5. Give the characteristics of 'Muktaka' poem and evaluate 'નીતિશતકમ્' as Muktaka kāvya. 15

અથવા/OR

૫. નીચેનામાંથી ગમે તે બે પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૫
5. Write critical notes on any **two** of the following : 15
- (૧) વિદ્યામહિમા
- (1) Importance of વિદ્યા
- (૨) ભર્તૃહરિની શૈલી.
- (2) Style of ભર્તૃહરિ
- (૩) સંસારસુખની અસ્થિરતા
- (3) Instability of materialistic pleasures
- (૪) સ્ત્રીનિંદા
- (4) Criticism of women